

دو قانون در مسیر کودتای آمریکایی

شیخ حسن

بخش هشتم

امیر فیض- حقوقدان

این بخش از تحریر به ماهیت حقوقی تحریم های تازه موشکی آمریکا علیه ایران و همچنین به اعتراض جمهوری اسلامی به غیرقانونی بودن تحریم های تازه موشکی آمریکا تخصیص یافته است

نخست - اعتراض به غیرقانونی بودن تحریم های تازه آمریکا

جمهوری اسلامی در واکنش به تحریم های تازه موشکی آمریکا مدعی غیرقانونی بودن تحریم ها شده است. در اعتراض جمهوری اسلامی روشن نیست که مقصود از غیرقانونی بودن استناد به کدام قانون است. اگر مقصود جمهوری اسلامی از قانون، قانون آمریکا باشد، ایراد وارد نیست زیرا تحریم های تازه به اعتبار اختیارات ریاست جمهوری آمریکا است که نمیتوان آنرا غیرقانونی دانست و اگر مقصود جمهوری اسلامی قوانین بین المللی است که آنها موجه نیست زیرا در قطعنامه های ۱۹۲۹ و متعاقب آن ۲۲۳۱ برای مدت ۸ و ۱۰ سال جمهوری اسلامی از فعالیت موشکی بالیستیکی محروم شده است بنابراین نمیتوان نفس عمل جمهوری اسلامی را خلاف قانون بین المللی گرفت.

خاصه که جمهوری اسلامی در دفاع از ادعای غیرقانونی بودن تحریم ها متوسل به استدلال خاصی نشده و تنها مخالفت و مقاومت خود را آنها به اتکای زور و موقعیت خود اعلام کرده است (موارد، در بخش پنجم) و این قبیل توجیحات که در مرافعات حقوقی چه در حقوق داخلی و یا بین المللی حرف آخروزمینه حکم است جایگزین دفاع محسوب نمیگردد.

هرقانونی که تکلیف و یا منع عملی را مقرر کرده راه دادخواهی و جلوگیری از تجاوز به آن قانون راهم معلوم ساخته است و اثبات اینکه تحریم تازه موشکی آمریکا خلاف قانون است برعهده جمهوری اسلامی است که جمهوری اسلامی در مقام مزبور قرار گیرد.

تحریم های خارج از صلاحیت

با آنکه بشرح پیش گفته، جمهوری اسلامی خلاف قطعنامه ۲۲۳۱ عمل کرده است؛

و با آنکه در مقام دفاع و استناد به عملکرد خود راه نامعقول و ستییزه جوئی با قطعنامه شورای امنیت رابرگزیده؛

و با آنکه آخرین بیانیه وزارت خارجه جمهوری اسلامی درباره تحریم های تازه موشکی آمریکا نوعی تمرد و مقاومت درمرز آمادگی برای جنگ محسوب است؛

معهدا تحریم های تازه موشکی آمریکا علیه ایران بدلیل اینکه درمجرای قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت نیست و با آنکه آن تحریم ها خارج ازصلاحیت رئیس جمهوری آمریکا نبوده و نیست معهدا در مسیر صلاحیتی که قطعنامه شورای امنیت مقرر کرده نبوده و نیست و لذا نه تنها نمیتواند قابل اجرا باشد بلکه جای ادعا برای جمهوری اسلامی و هریک ازتحریم شوندهگان را بازمیگذارد.

دلایل این مهم ممکن است اینها باشد

◀ کیفیت اجرا و یا عدم اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ در ماده ۱۱ قطعنامه مزبور پیاده شده است. مفهوم تصریح کم و کیف اجرای قطعنامه در ماده ۱۱ واجد این مفهوم است که خارج از نص مزبور (ماده ۱۱) هر نظر و یا عملی در رابطه با قطعنامه مزبور فاقد اعتباری است که حقوق بین الملل برای قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل قائل شده است.

◀ دریافت صراحت ماده ۱۱ قطعنامه ۲۲۳۱ خلع ید و سلب اختیار است از کشورهای ۱+۵ چه اصالتا و چه بمناسبت عضویت در شورای امنیت سازمان ملل. و لذا آمریکا نمیتوانسته و نمیتواند برخلاف ماده ۱۱ قطعنامه شورای امنیت راسا و بدون رجوع به شورای امنیت اقدام یکطرفه در رابطه با فعالیت های موشکی ایران بنماید

به نص مورد استناد این تحریر با دقت بیشتری نگاه فرمائید

در بند الف ماده ۱۱ قطعنامه شورای امنیت آمده >اگر ظرف سی روز از طرف های برجام اعلامیه ای به شورای امنیت برسد که طرف دیگر برجام در مورد تعهدات برجام (۱) بایبندی اساسی (۲) نداشته است شورای امنیت مکلف است که موضوع را برای اجرای لغو قطعنامه های سابقه به رای بگذارد.

(۱)- بند الف ماده ۱۱ قطعنامه شورای امنیت ناظر بر تخلف از تعهدات برجام است نه قطعنامه شورای امنیت و همانطور که معلوم است در برجام هیچ صحبتی و یا ممنوعیتی برای استفاده از تسلیحات موشکی نشده است و آقای کری هم تائید کرده که مسئله موشکی ارتباطی به برجام ندارد و جمهوری اسلامی هم در چندین مورد به اظهارات آقای کری در بی ارتباط بودن آزمایشات موشکی با برجام استناد کرده است.

◀ گزارشات سازمان انرژی بین المللی اتمی از انجام تعهدات جمهوری اسلامی در مورد برجام، مبنی بر اینکه ایران به کلیه تعهدات خود در برجام عمل کرده، و اظهار حیثیت مقامات آمریکائی و اروپائی به اینکه ایران با سرعتی غیر قابل انتظار به تعهداتش جامه عمل پوشانده و به اعتبار همین گزارش، برجام وارد مرحله اجرائی شده، دلیل مهمی است که شورای امنیت سازمان ملل موردی برای ورود مجدد به مسئله عدم تعهدات جمهوری اسلامی را ندیده است.

نظریه بالا یعنی عدم ورود شورای امنیت به مسئله تعهدات ایران، با این دلیل مستحکم میشود که بنابراین الف همان ماده ۱۱ >اگر ظرف ۳۰ روز از طرف های برجام به شورای امنیت عدم انجام

تعهدات را اعلام کنند شورای امنیت مکلف به رسیدگی میگردد< اینکه ظرف ۳۰ روز از هیچ یک از طرفین اعلامیه ای دائریه شکایت از جمهوری اسلامی مبنی بر آزمایشات اتمی به شورای امنیت نرسیده، دلیل دیگری است که بنظر شورای امنیت، ایران برخلاف تعهدات خود دربرجام عمل نکرده است.

(۲)- دربند الف ماده ۱۱ هرتخلفی از طرفین برجام قابل ارجاع موضوع به شورای امنیت شناخته نشده است بلکه شرط اساسی بودن تعهدات و پایبندی به آن قید شده است. شرط مزبور بسیار کشاروقابل بحث است و چیزی نیست که با اعلام یک طرف، شورای امنیت وارد وتصمیم گیری کند.

حاشیه - گرچه اظهارات سردمداران جمهوری اسلامی دربرخورد با مسئله آزمایشات موشکی کاملاً به ضرر ایران است ولی شورای امنیت دادگاه نیست که اظهارات مزبور سالب حقی باشد که شورای امنیت برای خودش قائل است. (پایان حاشیه)

◀ بند ب ماده ۱۲ قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت صراحتی دارد که میتوان غانله ختم دعواری بر آن استوارساخت. باتفاق به ان مهم رجوع میکنیم.

>اگرشورای امنیت قطعنامه ای وفق بند الف ماده ۱۱ برای ادامه اجرای لغو بند ۷ راتصویب نکرد، پس از ۳۰ روز اشاره شده دربند الف ماده ۱۱شورای امنیت، تمام قطعنامه هائی که لغو شده باید به همان نحوی که پیش ازتصویب قطعنامه ۲۲۳۱ اعمال میشدند اعمال شوند مگراینکه شورای امنیت به گونه دیگری تصمیم بگیرد (۱).

ماده مذکور دوطریق اجرائی برای شورای امنیت سازمان مقرر ساخته اول اینکه بارعايت اصولی که ذکر شده میتواند تمام قطعنامه های سابقه را درجریان اجرا قراردهد.

دوم که بسیارمهم ومیتوان آنرا ختم غانله دعواری آزمایشات موشکی جمهوری اسلامی دانست اختیاری است که قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت به شورا داده که عبارت آن چنین است <مگراینکه شورای امنیت به گونه دیگری تصمیم بگیرد>.

اقتداری که قطعنامه شورای امنیت تحت عنوان آزادی درتصمیم گیری به شورا داده شامل حداکثر، استفاده از ماده ۴۳ منشورسازمان وحدافل، انصراف ازتعقیب موضوع میشود که تصورمیشود شورای امنیت موضوع آزمایشات موشکی ایران درراستای تعهدات ویا عدم تعهدات جمهوری اسلامی دربرجام را ازمراتب پایبندی اساسی ندانسته است.

◀ موردی که میتواند به حضور نظریه بالا کمک باشد این است که مراتب اعتراض به آزمایش موشکی ایران ازجانب اتحادیه اروپا به شورای امنیت اعلام شده است ونیز هیئت ماموربررسی تحریم های شورای امنیت علیه ایران اعلام کرده اند که آزمایشات موشکی جمهوری اسلامی خلاف قطعنامه ۲۲۳۱ است، معهدا شورای امنیت اعلامات آنها را که میتوان مجوز ورود شورای امنیت به مسئله آزمایشات موشکی ایران گرفت بمنزله ارکان لازم تشکیل جلسه شورای امنیت نسبت به مسئله موشکی ایران ندانسته است.

این چنین اقدام و تصمیمی از جانب شورای امنیت بی مستند نیست؛ شورای امنیت موظف میباشد که در صورت قطعنامه در اجرای ماده ۴۱ منشور، سه اصل ضرورت - انسانی بودن و اصل تناسب را رعایت کند. و تصمیم شورای امنیت، مبنی بر عدم ورود به مسئله موشکی ایران میتواند ناشی از اصل ضرورت تلقی گردد.

موقعیت تحریم تازه موشکی آمریکا و قطعنامه ۲۲۳۱

با آنچه در این تحریر آمد مسئله موشکی ایران در مقابل دو عمل قرار گرفته است:

عمل نخست اقدام آمریکا به تحریم های تازه که متوجه ۱۱ شرکت و شخص شده است که این تحریر گفت؛ مرجع صلاحیت دار برای تصمیم نسبت به آزمایشات موشکی ایران شورای امنیت است نه آمریکا و شورای امنیت هم با استفاده از تقریرات و اختیارات قطعنامه ۲۲۳۱ وارد موضوع نشده است.

اکنون این سوال بجاست که آیا شورای امنیت میتواند علیرغم گذشت مدت های مقرر در بند الف ماده ۱۱ قطعنامه مجددا وارد موضوع و رای گیری شود.

تا آنجا که دایره تحقیق مورد استفاده این تحریر نشان میدهد ضابطه مشابهی در رویه شورای امنیت در دست نیست ولی با استفاده از نمونه های مشابه در حقوق قضائی میتوان گفت که خیر زیرا موضوع از نظر شورای امنیت مختومه بهاست.

جرا آمریکا راه شورای امنیت را انتخاب نکرده

❖ بدون شک آمریکا متوجه بوده که فعالیت های موشکی جمهوری اسلامی در ابعاد تخلقات جمهوری اسلامی دربرجام نیست و احتمالا با رجوع به شورای امنیت با تذکرات کشورهای دیگر ۵+۱ مواجه خواهد شد.

❖ دلیل دیگری که بسیار نزدیک به قبول است تسلط آمریکا بر تحریم موشکی ایران است. این تسلط در حالت صدور قطعنامه شورای امنیت از تسلط آمریکا خارج میشود، ولی اکنون آمریکا میتواند باشل و سفت کردن آن با جمهوری اسلامی معامله کند و بزرگترین معامله هم تعامل و حمایت و کمک به دولت روحانی است. که خود داستان مفصل و عینی است.

تحریم های یکطرفه آمریکا که از سوی رئیس جمهوری و یا خزانه داری و یا کنگره آمریکا علیه ایران جریان دارد برخلاف تحریم های شورای امنیت دست آمریکا را در سخت کردن و یا برداشتن آن ها باز میگذارد و نیازی به موافقت روسیه و چین راندارد و آمریکا مستقلا عمل میکند در حالیکه در تحریم های شورای امنیت آزادی عمل منظور نیست.

آیا تحریم موشکی تازه آمریکا خلاف حقوق بین الملل است

❖ تحریم کشورها حقی است که منشور سازمان ملل متحد به شورای امنیت آن سازمان داده است. سازمان ملل با انحصاری کردن حق تحریم کشورها خواست از یکجانبه گرائی و ایجاد قدرت

تهدید کننده صلح و امنیت جهانی بکاهد. پرمعلوم و آشکاراست که تحریم کشورها از جانب کشورهای دیگر نادیده گرفتن حقوق شورای امنیت و انگیزه حقیقی از تشکیل سازمان ملل متحد است و به همین دلیل تحریمهای آمریکا علیه کشورهای دیگر به تحریم های فرا قطعنامه ای موسوم شده است.

✳ سازمان ملل متحد همواره نسبت به تحریم های فرا قطعنامه ای حساسات اعتراضی داشته است از جمله:

✳ ۱- میتوان به قطعنامه شماره ۲۶۲۵ اعلامیه مورخ ۱۹۷۰ سازمان ملل رجوع کرد که در آن آمده است >هیچ کشوری حق استفاده از فشار اقتصادی، سیاسی و یاهرگونه فشار دیگری برای مجبور کردن کشور دیگری برای تبعیت از حاکمیت کشور مقابل را ندارد<.

✳ ۲- قطعنامه دیگر سازمان ملل متحد مورخ ۱۹۹۱ از کلیه کشورهای عضو سازمان خواسته است که فشارهای اقتصادی یکجانبه را که با هدف مداخله در تصمیمات اتخاذ مینماید لغو نمایند. بند ۲ این قطعنامه، مسدود کردن سرمایه و اموال دولتها و اشخاص را مغایر با منشور سازمان ملل و قطعنامه مورخ ۱۹۹۶ دانسته است (قابل تطبیق با تحریم های تازه موشکی آمریکا).

✳ ۳- بند ۳ همان قطعنامه از کلیه کشورها خواستار شده که تدابیر اقتصادی یکجانبه با ویژگی فرامنطقه ای را علیه شرکت ها و افراد به اجرا نگذارند (قابل تطبیق با کلیه تحریم های آمریکا علیه ایران).

درست است که قطعنامه های سازمان ملل قوت اجرایی ندارد ولی نشانگر این واقعیت هست که تحریم های یکجانبه آمریکا مورد حمایت سازمان ملل متحد نیست.

✳ تاثیر شلنگ اندازی آمریکا به حق انحصاری شورای امنیت در تحریم کشورها به آمریکا محدود نشد و اتحادیه اروپا هم به تاسی از آمریکا مقررات اتحادیه را ناظر بر تحریم های اتحادیه اروپا دانست و در واقع آمریکا و اتحادیه اروپا در یک جبهه علیه سازمان ملل و شورای امنیت در جهت تحمیل تحریم های یکجانبه جبهه گیری کرده اند.

✳ ۴- سازمان حقوق بشر ملل متحد و حقوقدانان حقوق بشری باتفاق، نفس تحریم هارا خلاف اعلامیه جهانی حقوق بشر میدانند.

موقعیت بین المللی آمریکا در تحمیل تحریمها

از بعد از فروپاشی شوروی تحریم کشورها سلاحی انحصاری و با قدرت در اختیار آمریکا قرار گرفت البته کشورهای دیگر هم کم و بیش از تحریم کشورهای دیگر استفاده کرده اند ولی آمریکا بزرگترین سهم در تحمیل تحریم به کشورها را داشته است که میتوان گفت در مجموع دوسوم تحریم های اقتصادی جهان بوسیله دولت آمریکا اعمال شده است. این آمار مربوط به سال ۱۹۹۰ است و در سال ۱۹۹۹ سهم آمریکا از بابت تحریم های یکطرفه به ۹۲٪ افزایش یافت و امروز آمریکا دارنده سلاح تحریم اقتصادی است که علیرغم مخالفت با سازمان ملل و اعلامیه جهانی حقوق بشر انحصارا از آن استفاده میکند و فعلا آمریکا یکه تاز استفاده از سلاح تحریمها در جهان است.

البته جمهوری اسلامی تفللهائی برای رفع تحریم ها در مراجع حقوقی کشورها نموده است ولی همانند قطره ودریاست و همچنین به رفتار متقابل یعنی ایجاد تحریم هائی علیه آمریکا برخاسته ولی از صورت حرف جلوتر نرفته است.

دستاوردها این تحریر

این تحریر نشانه ای را باز کرده که میتواند هدف تحقیق بیشتر قرار گیرد:

✓ یکی از آن نشانه ها اقدام شورای امنیت سازمان ملل نسبت به موارد تخلف جمهوری اسلامی از تعهدات برجام است؛ به این معنا که هر تخلفی از ناحیه جمهوری اسلامی مستلزم ورود شورای امنیت و تصمیم به واکنش نیست و حضور شرائط خاصی لازم است چنانکه با عدم وجود شرائط مزبور، شورای امنیت به مسئله آزمایشات موشکی ایران وارد نشد

✓ نظربه اینکه برجام از مستندات قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت است و نظربه اینکه قطعنامه شورای امنیت بعد از تصویب برجام صادر شده است لذا در موارد تزام و تضاد بین برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ رجوع به قطعنامه جایز است نه برجام.

✓ از آنجا که قطعنامه ۲۲۳۱ برای هر یک از تعهدات ایران قائل به مدت شده است و از آنجا که در ردیف موضوعات مربوط به تعهد ایران در قطعنامه ۲۲۳۱ موضوع و موردی تحت عنوان راستی آزمائی وجود ندارد لذا تعهد ایران در قبول ۲۵ سال تحت کنترل راستی آزمائی بودن آمریکا فاقد ضمانت اجرا و در کلامی دیگر امری است که به تائید شورای امنیت نرسیده است و علت این امر راهم میتوان چنین یافت که موضوع ۲۵ سال راستی آزمائی یک کشوری برکشور دیگر امری خلاف حقوق بین الملل و حاکمیت کشورهاست و شورای امنیت نخواسته و نمیتوانسته به این شرط تحمیلی در برجام اعتبار داده باشد.

✓ درست است که جمهوری اسلامی برجام را امضا و تصویب و دلشادی هم کرده است ولی اصل حاکمیت کشورها که بوسیله منشور سازمان ملل متحد تضمین شده است اعتباری مافوق تصمیم دولت ها و یا دلشادی گروهی را ندارد. در شرائط تحمیل تحریم های یکطرفه و ایجاد استیصال، به حکم کنوانسیون وین اعتباری به آن تحمیلات که از آنجمله است راستی آزمائی ۲۵ ساله داده نمیشود.